

Rīgā, 2021. gada 26. februārī
Nr. 3.4./2021-13

**Latvijas Republikas Saeimas
Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas
Darba grupai Lobēšanas atklātības likuma izstrādei**
aizsardzibas.komisija@saeima.lv

Par Lobēšanas atklātības likuma projektu un pamatprincipiem

Šajā dokumentā iezīmēts biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” (turpmāk – Delna) viedoklis un priekšlikumi Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas darba grupai lobēšanas atklātības regulējuma izstrādei (turpmāk – darba grupa). Priekšlikumos ņemti vērā gan darba grupas izstrādātie līdzšinējie pamatprincipi, par ko panākta vienošanās, gan starptautiskās nevalstiskās organizācijas “Transparency International” (turpmāk – TI) izstrādātie lobēšanas regulējuma starptautiskie standarti¹, kā arī citu starptautisko organizāciju rekomendācijas.

Dokumentā ietverti būtiskākie aspekti, kas būtu jāapsver, izstrādājot likumprojektu, proti: normatīvā akta tvērums; definīcijas; interešu pārstāvju reģistrs; uzraudzība; sankciju administrēšana; uzvedības standarti amatpersonām un interešu pārstāvjiem; papildu pasākumi, kas vērsti uz sabiedrības iesaisti; regulāra regulējuma pārskatīšana.

Delna centusies ņemt vērā un salāgot trīs būtiskus apsvērumus:

1. iecere Latvijā izveidot interešu pārstāvības regulējumu;
2. nepieciešamība pēc regulējuma, ko būtu iespējams veiksmīgi ieviest;
3. vēlme ievērot samērīguma principu, domājot par lēmumu pieņēmēju un interešu pārstāvju pienākumiem.

1. Regulējuma tvērums

Delna atbalsta darba grupas lēmumu, kas paredz sākotnēji fokusēties uz nacionāla līmeņa likumdošanas un izpildvaras problemātiku. Regulējuma ieviešana nacionālajā līmenī būtu uzlūkojama kā “*pārbaudes laiks*”, kurā iespējams identificēt regulējuma trūkumus. Šāda pieeja ļautu izprast, kādā mērā regulējumu iespējams attiecināt uz pašvaldībām un citām institūcijām tā, lai tiktu nodrošināta procesa atklātība, neuzliekot nesamērīgu administratīvu nastu un izmaksas interešu pārstāvjiem un pašvaldību amatpersonām.

¹ Transparency International et al., *International Standards on Lobbying Regulation*, <https://lobbyingtransparency.net/lobbyingtransparency.pdf>

Balstoties šajā pieejā, Delnas priekšlikumi ietver būtiskākos elementus, kas nepieciešami kvalitatīvam likumprojektam. Tāpat uzmanība pievērsta arī iespējamiem papildinošiem pasākumiem, kā ieviešanu būtu nepieciešams apsvērt vēlākā posmā. Vienlaikus jāuzsver, ka dokumentā izklāstītie priekšlikumi var tikt attiecināti arī uz regulējuma ieviešanu pašvaldību līmenī, kad pieņemts lēmums par regulējuma tvēruma paplašināšanu.

2. Definīcijas

Ņemot vērā starptautiskās organizācijas TI lobēšanas regulējuma starptautiskajos standartos noteikto, topošajā likumā būtu skaidri un nepārprotami jādefinē, **kas ir interešu pārstāvība, kas ir uzskatāmi par interešu pārstāvjiem un kas ir interešu pārstāvības pasākumu mērķauditorija.**

Darba grupa ir ierosinājusi, ka likumprojektā būtu jāiekļauj visaptverošs definīciju uzskaitījums. Šāda pieeja ir saderīga ar TI standartos noteikto. Uzskaitījumā jānosaka, ka par interešu pārstāvības pasākumiem uzskatāma jebkāda uzvedība, kas ietekmē publiskus lēmumus gan attiecībā uz likumdevēju, gan citos gadījumos. Vienlaikus skaidri jādefinē izņēmuma gadījumi, nodrošinot to, ka šajā kategorijā netiek iekļauti nevēlami un nevajadzīgi gadījumi. Attiecīgi darba grupa ir ierosinājusi **interesu pārstāvību** definēt šādi: *“interesu aizstāvība ir ikviena tieša vai netieša saziņa ar amatpersonām, politikas veidotājiem vai viņu pārstāvjiem ar mērķi ietekmēt publisku lēmumu pieņemšanu”*.

Delna pilnā mērā atbalsta darba grupas interešu pārstāvības definīciju un ierosina precizēt, kas saprotams ar “tiešu vai netiešu komunikāciju”. Tāpat nepieciešams vienoties par aktivitāšu sarakstu, kas ļautu pilnvērtīgi atspoguļot reālo interešu pārstāvības situāciju. Šādi precizējumi ļautu interešu pārstāvjiem un publisko lēmumu pieņēmējiem vieglāk atpazīt interešu pārstāvības pasākumus, kas savukārt ļautu tiem precīzāk novērtēt, ko nepieciešams noteiktajā kārtībā reģistrēt un/vai par to ziņot.

Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību birojs (turpmāk EDSO-DICB) ir izcēlis konkrētu **pasākumu sarakstu**, kā regulēšana varētu būt nepieciešama. Sarakstā iekļauta:

- tieša personiska saziņa (gan klātienē, gan tiešsaistē);
- detalizētu likumprojektu (arī likumu grozījumu) iesniegšana;
- rakstītas vēstules, telefona sarunas, e-pastu apmaiņa, saziņa sociālajos tīklos;
- ziņojumu un rīcībpolitikas dokumentu uzmetumu gatavošana un iesniegšana, kā arī prezentāciju piedāvāšana;
- ar plašsaziņas līdzekļiem saistītu pasākumu (piemēram, publicēti raksti) radīšana vai tās iniciēšana.

TI standarti nosaka arī, ka **“interesu pārstāvim”** būtu jābūt definētam pēc iespējas plaši, lai iekļautu “jebkādu fizisku vai juridisku personu, kas īsteno interešu pārstāvības pasākumus neatkarīgi no tā, vai mērķis ir privāta, kolektīva vai sabiedriska labuma gūšana, un no tā, vai par pasākumu īstenošanu saņemta atlīdzība”. Ņemot vērā, ka darba grupa izvēlējusies ļoti līdzīgu pieeju, Delna iesaka precizēt attiecīgo fizisko un juridisko personu veidus, lai izvairītos no jebkādas neskaidrības attiecībā uz to, kam nepieciešams likumu ievērot.

Saskaņā ar EDSO-DICB un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – ESAO) vadlīnijām plaša interešu pārstāvju definīcija varētu iekļaut: profesionālos lobētājus, nozaru/profesionālās asociācijas, privātus uzņēmumus (ieskaitot to iekšēji nodarbinātus lobētājus), NVO, arodbiedrības, sabiedrisko attiecību konsultāciju uzņēmumu domnīcas, juridiskos birojus, advokātus, reliģiskas organizācijas, jebkuru personu, kura klienta vārdā cenšas ietekmēt publisko lēmumu pieņemšanu.

Papildu augstāk minētajām TI standarti nosaka, ka regulējumā būtu atrunājamas arī **“publisku lēmumu pieņemšanas”** un **“publiskas amatpersonas”** definīcijas. Publisku lēmumu pieņemšana ir galvenais process, ko cenšas ietekmēt interešu pārstāvji. Publiskas amatpersonas savukārt ir personas, kuras ir galvenie atbildīgie par lēmumu pieņemšanas procesa īstenošanu.

- **Publiskas lēmumu pieņemšanas** definīcijai būtu kā minimums jāiekļauj šādi elementi: i) dažādu regulējumu un to grozījumu radīšana; ii) valsts rīcībpolitiku, stratēģiju un programmu izveide, koriģēšana un ieviešana; iii) valsts iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību, grantu piešķiršana vai citādi administratīvi lēmumi un jebkādi citi ar valsts budžeta tēriņiem saistīti lēmumi.
- **“Publiskas amatpersonas”** definīcijai savukārt būtu jāiekļauj “jebkuru personu ar lēmumu pieņemšanas varu (un to padomniekus), kura ir ievēlēta, iecelta vai nodarbināta: i) likumdevējā vai izpildvarā vietējā, nacionālā vai pārnacionālā līmenī; ii) citās neatkarīgās valsts institūcijās, kas ir tiesīgas pieņemt ārējus normatīvus aktus; iii) privātā sektora institūcijās, kas īsteno valsts funkcijas; iv) valsts sektora pārnacionālās organizācijās, kas ir vai darbojas valstī.

Papildus šīm definīcijām Delna iesaka darba grupai precizēt arī, uz kādām personu grupām vai pasākumiem likums neattiektos kā uz interešu pārstāvjiem. TI standartos izcelti vismaz divi izņēmumi.

- **Pilsoniskais aktīvisms** – atsevišķu pilsoņu mijiedarbība ar publiskām amatpersonām, ja tā skar viņu privātus jautājumus, nebūtu uzskatāma par interešu pārstāvniecības aktivitāti. Izņemot gadījumus, kad konkrētā pilsoņa ekonomiskās intereses ir pietiekami apjomīgas vai nozīmīgas, lai potenciāli apdraudētu sabiedrības intereses. Nepieciešams precizēt, kā varētu saprotami definēt, kuros gadījumos izņēmums būtu spēkā.
- **Valsts amatpersonas, diplomāti un politisko partiju pārstāvji** – interešu pārstāvja definīcijā nebūtu iekļaujamas amatpersonas, kas darbojas savā oficiālajā amatā, diplomāti un politisko partiju pārstāvji, jo šīs grupas nav pilnībā atdalāmas no valsts institūcijām un to iesaisti regulē citi normatīvie akti.

3. Interešu pārstāvju un lēmumu pieņemšanas atklātības reģistrs

Interešu pārstāvja reģistrs, iespējams, būtu uzskatāms par būtiskāko likumprojekta elementu. Reģistrs var kalpot par galveno atklātības, godīguma un atbildīguma dzinuli. Attiecīgi Delna piekrīt darba grupas uzstādījumam par to, ka visu interešu pārstāvju **reģistrēšanās būtu nosakāma kā obligāta**, neregistrēšanās gadījumā liedzot īstenot interešu pārstāvības pasākumus.

Starptautiskie standarti nosaka ne vien, ka reģistrēšanās būtu jāveic pirms jebkuru pasākumu īstenošanas, bet arī, ka būtu regulāri jāatjaunina pasākumu saraksts, par ko reģistrā sniegta informācija, sniedzot arī papildu informāciju, kur tāda nepieciešama. **Ziņošanas biežums** būtu

jānosaka tāds, kas atļautu trešajām pusēm veikt jēgpilnu analīzi vai iesaisti procesā. Attiecīgi jāziņo būtu vismaz reizi ceturksnī, bet vēlams pēc iespējas drīz. Ņemot vērā nastu, ko ziņošana interešu pārstāvjiem varētu radīt, izstrādājot konkrētās normas nepieciešams konsultēties ar ieinteresētajām pusēm, lai izzinātu to vajadzības un spējas dokumentēt sevis īstenotos pasākumus.

Iekļaujamās informācijas daudzums, pieejamība un atbildīgā institūcija

Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, lai reģistrā būtu pieejama pilnvērtīga informācija, tajā būtu, kur attiecināma, **kā minimums iekļaujama šāda informācija:**

- organizācijas nosaukums, adrese un kontaktinformācija, kā arī interešu pārstāvju uzskaitījums, kas tās labā darbojas;
- darbības jomas un mērķi, kā sasniegšanai tiek pielietoti interešu pārstāvības pasākumi;
- to personu vārdi un organizāciju nosaukumi, kas maksā par interešu pārstāvības pasākumu īstenošanu (klienti);
- saskarsme ar publiskām amatpersonām, norādot: amatpersonas vārdu un attiecīgās institūcijas nosaukumu, saskarsmes laiku, saskarsmes veidu, konkrētu lēmumu vai dokumentu, ar ko saskarsme bijusi saistīta; dokumenti, kas iesniegti amatpersonai;
- finansiāla informācija (piemēram, budžets un tēriņi), kas saistīti ar interešu pārstāvības pasākumiem.

Tāpat reģistrā varētu būt iekļaujama arī informācija, kas būtu noderīga interešu konflikta un korupcijas novēršanai. Fizisku personu gadījumā runa varētu būt par tās līdzšinējas nodarbinātības valsts amatos izklāstu, kā arī informāciju par tās ziedojumiem politiskām partijām. Organizāciju gadījumā savukārt, reģistrā varētu būt iekļaujama informācija par pagātnē saņemtu valsts finansējumu gan grantu formā, gan valsts iepirkumu gadījumos. Delnas ieskatā šādas informācijas iekļaušana reģistrā varētu būt noderīga un attiecīgi ir apspriežama ar ieinteresētajām pusēm. Vienlaikus nepieciešams ņemt vērā jau eksistējošo korupcijas novēršanas regulējumu, lai neradītu papildu administratīvu slogu un normu dublēšanos.

Lai nodrošinātu informācijas **pieejamību**, reģistram būtu jābūt pieejamam tiešsaistē tam paredzētā mājaslapā. Datiem būtu jābūt bez maksas un pieejamiem lejupielādei atvērto datu formātā. Katram reģistrētajam interešu pārstāvim būtu piešķirams unikāls identifikators, kas ļautu ar to saistītajai informācijai piekļūt arī citās valsts pārvaldes datubāzēs. Fiziskām personām identifikators varētu būt personas kods, kamēr organizācijām to reģistrācijas numurs.

Ņemot vērā Uzņēmuma reģistra šī brīža lomu vairāku valsts reģistru uzturēšanā, Delna kopumā atbalsta darba grupā panākto vienošanos, to nosakot kā **galveno par reģistru atbildīgo institūciju**. Vienlaikus būtiski ņemt vērā, ka reģistra loma neaprobežosies tikai ar informācijas uzglabāšanu (skat. nākamo sadaļu). Tāpat jāņem vērā papildu resursu nepieciešamība, kas saistīta ar iesniegtās informācijas precizuma pārbaudi.

Reģistra dizains un risinājumi ar informācijas sniegšanu saistītā administratīvā sloga mazināšanai

Delna pievienojas darba grupas uzstādījumam par to, ka reģistram būtu jātiecas uz pēc iespējas mazāka administratīvā sloga radīšanu, ieinteresētajām pusēm veicot reģistrāciju un informācijas

ziņošanu. Reģistru varētu uzlūkot kā instrumentu, kas pilda divējādas funkcijas. Pirmkārt, tas pilda informācijas un dokumentu uzglabāšanas funkciju. Otrkārt, tas atļauj ieinteresētām pusēm izzināt un uzraudzīt veiktus interešu pārstāvības pasākumus. Attiecīgi reģistra izveidei vajadzētu ietvert **lietotājam draudzīgu tiešsaistes platformu informācijas ziņošanai un mājaslapu, kurā informācija būtu publiski pieejama.**

Tiešsaistes ziņošanas platformai būtu jāļauj lietotājiem ērtā veidā sniegt informāciju. Tāpat būtu nepieciešams uzraugošās institūcijas personāls, kas laicīgi šo informāciju izskata un analizē. Dizaina izveides procesā nepieciešams iesaistīt platformas gala lietotājus, bet iespējami tehniski risinājumi lietotāju autentifikācijai varētu ietvert eID kartes un eParaksta lietošanu. Nepieciešams paredzēt iespēju augšupielādēt dokumentus un datu ievades logiem būtu jābūt intuitīvi saprotamiem. Atsevišķi šādi risinājumi jau šobrīd tiek izmantoti, ziņojot informāciju par politisko partiju ziedojumiem un patiesā labuma guvējiem.

Publiski pieejamajai mājaslapai vai portālam būtu jāļauj ieinteresētām pusēm un sabiedrībai kopumā ērtā veidā iepazīties ar interešu pārstāvju īstenotiem pasākumiem. Iespējams, plānojot mājaslapas uzbūvi, varētu smelties iedvesmu no sociālo tīklu portāliem. Tajā varētu būt: i) organizāciju un personu profilu lapas, tajās iekļaujot informāciju un statistiku par interešu pārstāvības aktivitātēm; ii) iespēja lietotājiem atzīmēt un sasaistīt, piemēram, personas, saturiskas tēmas un normatīvus aktus; iii) ziņu lenta, kurā parādītos atjauninājumi par gaidāmiem notikumiem saistībā ar likumdošanas procesu un/vai sabiedriskām apspriešanām; vieta, kas atvēlēta diskusijām par konkrētām tēmām un/vai normatīviem aktiem starp ieinteresētajām pusēm.

Šādas uzbūves reģistrs palīdzētu nodrošināt caurskatāmību un atbildīgumu. Vienlaikus tas nodrošinātu interešu pārstāvjiem pozitīvu un konstruktīvu iemeslu par savām aktivitātēm ziņot, tādējādi palielinot savas organizācijas un mērķu atpazīstamību. Tāpat būtu iespējams iegūt ieskatu un labāku izpratni par citu interešu pārstāvju veiktajām aktivitātēm un diskutēt par normatīvu aktu projektiem. Nodrošinot to, ka lielākā daļa debašu notiktu tieši šādā formātā, tiktu mazināta interešu pārstāvju motivācija neveikt reģistrāciju.

Papildu informācija, ko sniegtu publiskie lēmumu pieņēmēji

Delna atbalsta darba grupas pieeju attiecībā uz to, ka nepieciešams pienākumus starp interešu pārstāvjiem un publiskajām amatpersonām noteikt samērīgā veidā. Lai to panāktu, Delna ierosina: i) **noteikt** vai nu jaunajā likumprojektā, vai eksistējošajos normatīvajos aktos **augsta līmeņa lēmuma pieņēmējiem** (piemēram, deputātiem, ministriem, autonomu institūciju vadītājiem) **kā pienākumu proaktīvi sniegt informāciju par to saziņu ar interešu pārstāvjiem; ii) uzlabot lēmumu izsekojamību, proti, informācijas daudzumu par saziņu, kas ietekmējusi lēmuma pieņemšanu** (*legislative footprint*).

Augsta līmeņa lēmumu pieņēmējiem proaktīvi būtu jāpublicē: i) savi **kalendāri** ar informāciju par iepļānotajām sanāksmēm; ii) **kopsavilkumi par sanāksmēm** un saskarsmi ar trešajām pusēm, iekļaujot jebkādus saņemtos informatīvus materiālus un analīzi. Šo informāciju būtu nepieciešams publicēt vai nu attiecīgās amatpersonas pārstāvētās institūcijas mājaslapā, vai interešu pārstāvības reģistra mājaslapā ietvertā amatpersonas profilā (skat. iepriekšējā sadaļa).

Delna atkārtoti uzsver nepieciešamību **uzlabot izsekojamību** publiskā lēmumu pieņemšanā. Attiecīgi tā atzinīgi vērtē šobrīd notiekošo grozījumu izstrādi Saeimas kārtības rullī, kas varētu palīdzēt nodrošināt, ka visas komisijas turpmāk saskanīgā veidā izstrādā sanāksmju protokolus un

dalībnieku sarakstus. Delna ierosina, līdz ko būs panākta vienota pieeja, šādus datus publicēt atvērto datu formātā iekš Latvijas Atvērto datu portāla, kā tas jau šobrīd notiek attiecībā uz Saeimas plenārsēdēm.

4. Uzraudzība un sankcijas

Lai nodrošinātu jaunā regulējuma ieviešanu, nepieciešams noteikt **neatkarīgu pārraudzības iestādi**, kas veiktu reģistrēto interešu pārstāvju un to sniegtās informācijas pārbaudi, izskatītu sūdzības un gadījumos, kad būtu aizdomas par pārkāpumiem vai konstatētas anomālijas, veiktu izmeklēšanu. Tāpat iestādei būtu nosakāma arī izglītojoša interešu pārstāvju un amatpersonu izpratni par likuma piemērošanu veicinoša loma. Tai būtu jāpiedāvā **apmācības un konsultācijas**. Institūcija varētu **analizēt ar interešu pārstāvību saistītās tendences un informēt** ieinteresētās puses un sabiedrību kopumā par saviem atklājumiem.

Delnas ieskatā par konkrēto pārraudzības iestādi, ņemot vērā tā esošās funkcijas, kas saistītas ar politisko partiju finansējuma un interešu konfliktu novēršanas regulējuma ieviešanu, būtu nosakāms Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – KNAB). Interešu pārstāvības pasākumu pārraudzība un izmeklēšana ļautu KNAB gūt visaptverošāku redzējumu par iespējamiem nevēlamas ietekmes kanāliem publisku lēmumu pieņemšanā un attiecīgi atvieglotu politiskās korupcijas risku monitoringu.

Lai atvieglotu KNAB uzraudzības darbu, nepieciešams ieviest arī viegli pieejamu **sūdzību mehānismu vai ziņošanas kanālu**, kas ļautu jebkuram sniegt informāciju par pārkāpumiem atklāti, konfidenciali vai anonīmi. Ziņotājiem būtu jāsaņem atgriezeniskā saite par savas sūdzības statusu un rezultātu. Tas palīdzētu izvairīties no situācijām, kur interešu pārstāvji neregistrējas/neziņo par aktivitātēm, un arī ļautu nodrošināt, ka visi interešu pārstāvji spēlē pēc vieniem un tiem pašiem noteikumiem. Arī domājot par šo mehānismu, iedvesmu varam smelties eksistējošos risinājumos, kas attiecas uz politisko partiju finansējuma un interešu konflikta regulējumu pārkāpumu ziņošanu.

Delna pievienojas darba grupas tēzei par to, ka **sankcijām un ierobežojumiem** nevajadzētu kļūt par jaunā regulējuma kodolu. Vienlaikus nav noliedzams, ka efektīvi, samērīgi un atturoši sodi būs nepieciešami, lai panāktu aktīvu iesaistīto pušu līdzdalību. Attiecīgi Delna aicina darba grupu apdomāt kā minimums noteikt interešu pārstāvju un publisko amatpersonu atbildību par informācijas neziņošanu un/vai nepatiesas informācijas sniegšanu. Sankcijas varētu ietvert: brīdinājumu, administratīvos sodus, reģistrēta interešu pārstāvja statusa pagaidu zaudēšanu, disciplināratbildību amatpersonām.

5. Publisko amatpersonu un interešu pārstāvju ētikas kodeksi

Lai uzlabotu likuma efektivitāti un nodrošinātu, ka tā mērķi tiek sasniegti, gan interešu pārstāvjiem, gan publiskām amatpersonām būtu jāievēro skaidri un ieviešami uzvedības standarti – ētikas kodeksi attiecībā uz to savstarpējo saskarsmi publiskās lēmumu pieņemšanas procesā.

Attiecībā uz publiskām amatpersonām, uz ko attiektos jaunais likums, eksistējošus **ētikas kodeksus** varētu pielāgot sadarbībai ar trešajām pusēm, nosakot par pienākumu: i) dokumentēt savas tikšanās ar interešu pārstāvjiem patiesā un detalizētā veidā; ii) izvairīties no ar interešu pārstāvības pasākumiem saistītas saskarsmes ar pārstāvjiem, kas nav reģistrēti, un ziņot par attiecīgo noteikumu pārkāpumiem saviem augstākstāvošajiem.

Delna ierosina arī spēcināt šobrīd likumā Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā noteiktos ierobežojumus. Nepieciešams **ierobežot agrāku publisko amatpersonu iespējas uzsākt interešu pārstāvības darbu, kas saistīts ar savu agrāko darba vietu vai pienākumiem**. Varētu būt ieviešams divu gadu “atdzišanas periods”.

Interesu pārstāvjiem, proti, profesionāliem lobētājiem, sabiedrisko attiecību konsultāciju uzņēmumiem, advokātiem, nozaru/profesionālām asociācijām un privātiem uzņēmumiem savukārt vajadzētu attīstīt **pašregulācijas** mehānismus (piemēram, vienotu ētikas kodeksu), kur būtu atrunātas apņemšanās par to, kā ētiskā veidā veicamas interešu aizstāvības darbības. Šādas apņemšanās būtu vēlams papildināt ar iekšējiem kontroles un sankciju mehānismiem, ko varētu integrēt plašākās korporatīvās sociālās atbildības un pārvaldes stratēģijās.

6. Papildu pasākumi sabiedrības līdzdalības uzlabošanai

Delna atzinīgi vērtē darba grupas ierosinājumu uzlabot jau esošās **procedūras sabiedrības iesaistei**, pēc iespējas palielinot to atklātību gan nacionālajā, gan pašvaldību līmenī. Ierosinām atrast mehānismus, kas nodrošinātu sabiedrībai iespēju pārraudzīt to, kādas puses ir piedalījušās un ietekmējušās procesu.

Attiecīgi Delna saskaņā ar starptautiskajiem standartiem ierosina grozīt jau eksistējošo regulējumu, nosakot: i) skaidru pienākumu atbildīgajām institūcijām nodrošināt visu skarto grupu un ieinteresēto pušu līdztiesību attiecībā uz sabiedrisku apspriešanu pieejamību; ii) pienākumu atbildīgajām institūcijām apspriešanu laikā izskanējušos dalībnieku viedokļus publicēt.

Tāpat Delna ierosina papildināt esošo regulējumu attiecībā uz **ekspertu un padomdevēju grupu**, kas darbojas valsts institūcijās, **sastāvu**. Šim regulējumam būtu jāiekļauj: i) juridiski saistošs pienākums konkrētajām institūcijām tiekties uz līdzsvarotu grupu sastāvu, kas atspoguļotu plašu interešu un viedokļu spektru; ii) institūciju pienākums publicēt attiecīgo grupu sastāvu, sanāksmju darba kārtības un protokolus.

7. Regulējuma periodiska pārskatīšana

Visbeidzot Delna aicina darba grupu noteikt, ka jaunais regulējums būtu periodiski jāpārskata, vērtējot tā efektivitāti, ietekmi un saskaņotību ar starptautiskiem standartiem un labo praksi. Gadu pēc regulējuma pieņemšanas varētu būt nepieciešams veikt padziļinātu sākotnējo izvērtējumu. Savukārt tālākiem izvērtējumiem būtu jāņem vērā iespējamās izmaiņas Latvijas kontekstā un vispārējās pārmaiņas interešu pārstāvības jomā. Kad vien iespējams, šajā procesā būtu jāiesaista arī starptautiskas organizācijas un eksperti (piemēram, EDSO, ESAO), lai nodrošinātu objektivitāti.

Direktore

(paraksts)*

Inese Tauriņa

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu*